Փոխ.ջը ԵԱՒԱԹ օրերը կը հրատարակուի. — Տարեկան բաժանորդագինն է երկու ես կես արծաթ Մեճիտ կանխիկ վճարելի, թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ իր արուարձանաց եւ թէ՛ գաւառաց համար։ — Վեց եւ երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի։ — Հասոյթ 40 փարայ է, եւ կը գտնուի մասնաւորապես Պահչէ-Գաբրու ջրավաճառ եւ գրավաճառ Նշան աղայի խանութը։ — Ծանուցմանց տողը 3 դրշ. է մէկ անգամի համար։ Աւելի աժան կ'ըլլայ աւելի անգամներու համար։

ՀԱՍՑԷ

Սր. Տնօրէն—Տէր Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍ

Պալըգ—Բազար Նաֆիյէ խան վերի յարկ թիւ 16

درعليه‌ده بالق پازارنده نافعه خانينده اوست قاتده

١٦ نومرولى اوطه‌ده «پونچ» غزته‌سى صاحب امتيازى

حمپارسوم آلاجاجيان

ADRESSE

H. S. ALADJADJIAN

Directeur du Journal Armenien

POUNTCH

16 Nafié—Han Balouk—Pazar 16

CONSTANTINOPLE

ԹԻՒ 2797 — ՇԱԲԱԹ — 1863—1866—1902 ՕԳՈՍՏՈՍ 17

ՓՈՒՇ

ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Երկու օր եառքը, առաջիկայ երկուշաբթի, մեր Օգոստափառ Վեհապետին գահակալութեան տարեդարձի հանդիսաւորութեան օրն է։ Այդ օրը պատրաստութիւնները կը շարունակուին երկրին ամէն կողմերը՝ մեծաշուք տօնելու համար։

Նոյն օրը պիտի կատարուին՝ զանազան նորանոր հաստատութեանց բացման հանդիսաները ալ, որոնք կառուցեալ են Նորին կայսերական Վեհափառութեան ջնորհիւ, ինչպէս՝ գահակալութենէն ի վեր՝ ուրիշ բազմաթիւ հաստատութիւնք՝ աշխարհաշէն ու կենսալից գոտ՝ արդէն արձանացեալ կան, զոր հանապազ լիուլի վայելելով բազմագիւղ ժողովուրդք երկրին, յանկուն ջնորհանքը կը մնան, և բարեպատեհ առիթ կը սպասեն անձկանօք՝ իրենց երախտագիտական ջերմ ու յորդառատ զգացումներն հրապարակաւ ալ արտայայտելու համար։

Մեր մեծազօր Վեհապետը՝ հեռի իւրմէ չհամարելով իւր հանապազօրեայ մեծամեծ բարիքներն, առաջնահերթութիւններն ու մեծագործութիւններն, առաջիկայ երկուշաբթի ալ՝ գահակալութեան տարեդարձին առթիւ՝ բազում ջնորհներ կը սփռէ. անձնական գանձէն առատ ողորմութիւն կը բաշխէ աղքատաց ու կարօտելոց, ներում կը ջնորհէ՝ ի Կ. Պոլիս և ի գաւառս բանտարկելոց, ևայլն, ևայլն։

Օսմանեան բազմաթերթ մամուլն այս առիթիս կը յիշատակէ կայսերական առատաբուղխ ջնորհներն, կարեւոր ու օգտաւէտ գործերն և ձեռնարկութիւններն, որոց կատարեալ արձանագրութեան համար ստուար մատեաններ պէտք են։

Աւասիկ կը կանխեմք բարձրացընել մեր ձայնը, և մաղթել որ երկինք երկար կեանք պարգեւէ Օգոստափառ Սուլթան Համիտ Կայսեր, երկինք յաւիտեան անսասան պահէ Օսմանեան Գահն, որոյ ջնորհիւ անդորրութիւն կը վայելեն բազմաչարչար ժողովուրդք, ինչպէս և մեք, և կը զարգանան կը բարգաւաճին օր ըստ օրէ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԼՈՒՐԵՐ

Սամաթիոյ երեք միացեալ թաղերու Աղբատահնամի անօրէն խորհուրդը՝ անցեալներն աղքատ հիւանդաց ու կարօտելոց ի նպաստ Թատերահանդէսին հաշիւն հրատարակած է այս շաբթու, յորմէ կը տեղեկանամք թէ 18,239 ղրշ մնաց, և 6400 ղրուշ եւս եղած է։ Իբրեւ մանրամասնութիւն եւս կը գտնուին՝ 3222 ղրշ նշանակուած է Թատերախմբի, Թատրոնի ու նուագի համար. 395 ղրշ՝ ապագրական ծախք. 280 ղրշ՝ սպասաւորի նուէր, գորգերու, Լայընի ծախք. 2203 ղրուշ՝ Զանազան Ծախքեր ըսուած է։ Եթէ դիտելի չէ թէ հանդէսը Մայիս ամսոյ մէջ կատարուեր է, և հաշիւն երեք ամիս ետքը ինչո՞ւ կը հրատարակուի, քայց դիտելի է թէ՝ ծախուց կողմը Թատերախմբի, Թատրոնի ու նուագի, տըպագրական ծախուց, սպասաւորի նուէրի, գորգերու, Լայընի համար նշանակեալ գումարներէն զատ՝ 2203 ղրշ զանազան ծախմերու ինչ են, և ինչո՞ւ համար մի առ մի նըշանակուած չեն այդ ծախքերն ալ, ինչպէս միւսները մի առ մի նշանակուած են։ Տեղի չէր մնար այս դիտողութեան, եթէ ծախուց կողմը մանրամասնութիւն չերեւէր, և եթէ՝ զանազան ծախուց գումարը՝ փոքր թիւ մը ըլլար 6400 ղրշ ծախուց գումարին մէջ 2200 ղրշ զանազան ծախք ըսելը ու անցնիլը՝ ի հարկէ հետաքննութեան տեղի կուտայ։ Արդեօք հնա՞ր է որ այդ գումարին ալ մանրամասնութիւնն հրատարակէ Աղբատահնամի Տնօրէնն խորհուրդն, որ Սամաթիոյ երեք թաղերու բազմաթիւ աղքատ հիւանդաց ու կարօտելոց հոգատարութեան պաշտօնն ստանձնած է, և ղայն ըստ արժանւոյն կատարելու ջանադիր կ'երեւի։ Ցայտնի է թէ՝ ի գիտութիւն հանրութեան հրատարակեալ հաշուեցոյցեր ո՛րչափ մանրամասն գրուած ըլլան, այնչափ օգտակար կ'ըլլան՝ հանրայնի վստահութիւնն աւելցնելով։ Եւ այսպիսի հաշուեցոյցեր հրատարակելու վայրկեան ատենը հասած են վերակացուք Թատրոնի, եթէ ոչ՝ ուշ։

— Իզմիրի Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը, նպաստի նոր ապրիւր մը գոյացընելու դիտաւորութեամբ՝ որոշեր է նոյն հաստատութեան մէջ յատկապէս որոշեալ Թատերախումբ մը կազմել, որ ներկայիս Ազգային Թատրոնի մէջ ներկայացումներ կուտայ։ Ասկէ կ'երեւի թէ՝ Իզմիրի մէջ ազգային թատրոն չկայ, և թէ՝ Ազգային Թատրոնի մը հաստատութիւնը մեծ պիտոյք մըն է Իզմիրի համար։ Ցայտնի է թէ՝ Իզմիրի մէջ ազգային թատրոնի մը հաստատութիւնը մեծ պիտոյք մըն է Իզմիրի համար։ Ցայտնի է թէ՝ Իզմիրի մէջ ազգային թատրոնի մը հաստատութիւնը մեծ պիտոյք մըն է Իզմիրի համար։

— Եգիպտոսի Առաջնորդ Գուշակեան Եպիսկոպոսի պաշտօնավարութեան ընթացքին դէմ՝ ինչպէս անդէն իսկ ի սկզբան, նոյնպէս և այժմ՝ հիւանդութենէն առողջանալէն կազդուրելէն ետքը՝ դանգատանայ ձայներ կը հասնին, և կը ծանուցանեն թէ՝ իւր խնամոյ ու կարգապրութեան կարօտ ինդիրները բոլորովին անտեսելով՝ միայն անձնական շահուն ու բարեկենդանութեան համար չա՛տ աշարհլուութիւն ունի։ Ա.յժմ երբէք չէ՛ք զարմանար, որովհետեւ այսպիսի գանգատներ ուրիշ տեղերէ ալ, ինչպէս Վանէ ու Թէքիրտաղէ՝ յորս հովուական պաշտօնի կոչուած է, այդպիսի ձայներ լսուած են ու հերքուած չեն։ Մեք ա՛յն ատեն զարմացանք և յանեցանք, երբ եւ դիպատի Հայոց ընտրող ժողովը առաջնորդական ընտրութիւնը յանձնեց Ա.յվազեան Եպիսկոպոսի կատարեց, և մեծ ակնկալութեամբ հրաւիրեց, առանց կանխաւ լիուլի ծանօթութիւն առնելու՝ նորա անցեալ կենաց ու ընթացից վրայ, ինչպէս անհրաժեշտ պարտ էր։

— Ռուսիոյ ծանօթ Հայերէն մեծահարուստ վաճառական Բովսեփ Թումանեան՝ նախորդ ամսոյ 26ին մեռեր է ի Պաքու, և որդին՝ Պարսկաստանի ու Հնդկաստանի Առաջնորդին առաջարկութեամբ՝ 10-000 ռուբլի նուիրեր է Առաջնորդարանին յատուկ տպարանի մը հաստատութեան համար։ Մեծ հաճութեամբ և ուրախութեամբ կը հրատարակեմք՝ այսպիսի նուիրատուութեանց լուրեր։ Շնորհակալութիւն պարտիմք՝ Թումանեանի ազնուասիրտ որդւոյն։

— Կիլիկիոյ կաթուղիկոսական ընտրութեան վերակացու Գեր. Տ. Մովսէս Եպիսկոպոս Կէօմրիւկճեան՝ ամսոյս 9ին Ատանա հասեր, և արժանավայել մեծարանօք ընդունուեր է։ Կը շարունակեմք մաղթել որ ըստ արժանւոյն կատարէ իւր պաշտօնը։

— Մօսկուայէ ժամհարեան եղբարք 130 ֆրանք ղրկեր են Պատրիարքարան, Մարաշի ողբանոցի համար։ Ցաճախ կը լսուին ժամհարեան եղբարց զանազան բարեգործական նուիրատուութիւններ։

—Երեքշաբթի, պատրիարքական փոխանորդ Սրբազանը՝ Քաղաքական ժողովոյ անդամներէն Եուսուֆեան, Խարեան և Տ. Ներսէսեան էֆէնտիներու հետ դատական ու կրօնական գործոյ վեհմաժոյլ նախարարին այցելեց՝ տեսակցեալ։

— Ի Գահիրէ հաստատեալ Մելքոնեան Եղբարք՝ ծխախոտի հանրածանօթ վաճառականք՝ իրենց վաճառատան մէջ մնուկ մը հատեր են կեսարիոյ վարժարանաց ու կարօտելոց համար։ Ա.յդ մնուկին հայոյին՝ անցեալ տարիներու մէջ 80 օսմանեան ոսկի եղեր է. անցեալ տարի՝ 90, իսկ այս տարի 120 ոսկի։ Կեսարիոյ Ս. Կարապետ վանքին մէջ ամէն տարի Պատարագ կը մատուցուի յիշեալ բարեսէր եղբարց ննջեցելոց համար։ Արգահատելի եւ ամենայն մեծարանաց արժանի են այսպիսի ազնուագոյն անձինք։

— Ամերիկայի մէջ՝ երկու լեհ քահանաներ, ամէն երեք ամիս առաջ, Հայոց Առաջնորդ Սարաճեան Տ. Յովսէփ Եպիսկոպոսի երթալով՝ դիր մը մատուցեր են, «Քրանիսլ Հաուբ, վարիչ լեհական ուղղափառ եկեղեցւոյ Ամերիկա» տասրագրութեամբ։ Ա.յս գրով ծանուցանելով թէ՝ Ամերիկայի լեհ ժողովուրդէն մաս մը հինգ տարի առաջ Հռոմէական եկեղեցիէն բաժնուելով «Լեհական ուղղափառ եկեղեցի մը» կազմած են, թէ՝ ութ քահանաներ ունին այժմ, թէ՝ իրենց նորակազմ եկեղեցւոյն հիմը կը կազմեն Յիսուսի Քրիստոսի վարդապետութիւնը ըստ Ս. Գրոց պարզնակութեան, և առաջին չորս տիեզերական ժողովոց վճիռները, և թէ՝ այս նորակազմ եկեղեցւոյ ապագան Ամերիկայի ու Լեհաստանի մէջ ապահովելու համար, կ'աղաչեն որ իրենց քահանայից մին եպիսկոպոս ձեռնադրուի Հայոց Ազգային և Կաթուղիկէ եկեղեցիէն։ = Սարաճեան Սրբազան՝ պատասխաներ է թէ՝ որովհետեւ, ըստ Հայ եկեղեցւոյ, Հայոց կաթուղիկոսի վերապահեալ է եպիսկոպոսական ձեռնադրութիւնը, ուստի կը հարկադրի հաղորդել Նորին Ս. Օծութեան։ Ա.յս պատասխանին վրայ՝ պատուիրակ քահանաները խնդրեր են որ գոնէ իրենց նշանակելիք անձերը քահանայ ձեռնադրէ, բայց Սարաճեան Սրբազան դիտեր է թէ՝ չկրնար առանց արտօնութեան ձեռնադրել։ Արդ Սարաճեան Սրբազան յիշեմիածին գըրած ըլլալով՝ պատասխանի կըսպասէ, ինչպէս նաև խնդրամատոյց։

— Գումգափուի մայր եկեղեցւոյ նորոգութեան գործը կըսկսի մօտերս, ինչպէս արդէն ծանուցած եմք՝ առանց հանրային հանգանակութեան պէտք մնալու, որովհետեւ Սմբատեան Մանուկ էֆէնտի յօժարած է վճարել բոլոր ծախքը։ Ի սկզբան այս նորոգութեան խընդրոյն՝ երբ հանրային հանգանակութեան ձեռնարկել հարկ եր, դիտողներ կային թէ պէտք է նորոգութեան գործը նուազագրի դընել, և չահաւոր պայմաններ առալարկող արհեստագէտ ճարտարապետի մը յանձնել։ Արդեօք այժմ այսպիսի դիտողութիւններ կարեւոր չէ՞ն. նոյն ինքն Սմբատեան էֆէնտի պիտի հակէ նորոգութեան գործն. կամ՝ ինչը պիտի յանձնէ իւր ուղած ճարտարապետին։

— Առաջիկայ երկուշաբթի առաւօտ, ինչպէս ուրիշ հպատակ հասարակութեանց աղօթարանաց, նոյնպէս Գումգափուի մեր մայր եկեղեցւոյ մէջ, Օգոստ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին առթիւ, բարեմաղթութեանց հանդէս կը կատարուի, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, ի ներկայութեան եկեղեցական ու աշխարհական երեւելեաց և ժողովրդեան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստ. Սուլթանն իմանալով որ՝ Գալահիսարը-Սահիպի մէջ հըլադեհ պատահեր և բազմաթիւ տուն ու խանութ մոխիր դարձեր են, հաճեցաւ հրամայել Պրուսայի կուսակալութեան որ՝ 100 հազար ղրուշ բաշխէ կարօտելոց, և քաղաքացւոց մէջ յանձնաժողով մը կազմելու, իւր անձնական գանձէն ալ վճարուելով։

— Բարձր. Մեծ եպարքոսն և մերիոց նախարարութենէն տեղեկութիւն ուզեր է այն յանձնաժողովոյ արդեանց վրայ, որ անցեալները կազմուեցաւ տերութեան հասոյթներն աւելցնելու, և ուրիշ տերութեանց հասոյթներէն Թուրքիոյ անտեսական վիճակին յարմար ու ղղիները գործադրելու միջոցները խորհելու և տեղեկագրելու համար։

—Ելմիոց պաշտօնատունը հինգշաբթի սկսաւ վճարել ընդհանուր ամսաթոշակն։

— Ելմիոց նախարարն հինգշաբթի գնաց տեսակցեայ Բարձր. Մեծ եպարքոսին հետ։

— Պրուսայի նահանգէն՝ մինչև ցարդ 33,000 լիրա հաւաքուեր ղրկուեր է Հիճազի երկաթուղւոյ չինութեան ծախուց համար։

— Սըվասի նահանգի Պիւնեանը Համիտ գաւառակի մէկ գիւղը յորդահոս անձրեւոյ հեղեղներէն ողղուելով՝ 8 հոգի, այր ու կին, խեղդուեր, 6 տուն՝ կտաւեօք ու արմաւեօք բոլորովին չնչուեր, 20 տանց կարասիքն հեղեղներէն տարուեր, և 200 ոչխար, 20 եզն, և այլն, անշնչացեր են հեղեղներուն մէջ։ Թոգատի քանի մը գիւղօրէից մէջ հեղեղները ջնաւոյց պատճառ եղեր են։ Գիւղի մը մէջ չորսայք մը և 3 մեծ կառուրջ փլեր են։

— Իգնատ լրագիրը թարգմանած է Պէրլինի «Առէյս Հերլտ» անուն գերման թերթին «Մեր բարեկամները՝ Թուրքերը» խորագրով և Ջրիյ Փոն Բրիզէնէն ստորագրութեամբ յօդուածն հետեւեալ։

«Անցեալները երբ Պաղատաի երկաթուղիին մենաշնորհի խնդիրը ընդհանուր խօսակցութեան առարկայ էր, գիտական աշխարհի պատկանող մէկ բարեկամիս հետ օսմ. երկրաց վիճակին վրայ տեսակցութիւն մը ունեցանք։ Խօսակիցս մեծ կարևորութիւն կուտար օսմանեան երկրաց և Գերմանիոյ տնտեսական ու առևտրական յարաբերութեանց։ Համոզում յայտնած եմ թէ գիտական չքնաղակաց պատկառանքն ոմանք որ ամենէն աւելի արեւելեան խնդիրներով կը զբաղին, շատ սահմանափակ տեղեկութիւններ ունին օսմ. երկրաց վիճակին վրայ։ Ուսոի մէջ պիտի քերեմ մեր մեծ անճառորութիւնները կազմող երեք հոգիի կարծիքը։ Պիզմարք՝ որուն ընդարձակ տեսութիւնը ամբողջ աշխարհի վրայ կը տարածուէր, ըսած է թէ Թուրքերը Արեւելքի ցեղերուն ամենէն վեհանձն են։ Մոլթքէ՝ որ ցեղերու ուսումնասիրութեան կողմանէ ալ նշանաւոր է, Օսմանցւոց վրայ գրածներուն մէջ իրրև պատուաւոր ու քաջարի ցոյց կու տայ Օսմանցիները։ Պարոն Ֆըն որ կոչ՝ որ տասը տարի օսմ. բանակին մէջ գտնուեցաւ և վերջերս Վիլհելմ կայսեր հրամանով Գերմանիոյ Ս. ղօրաբանակին հրամանատար կարգեցաւ, դրատած է Թուրքայ զինուորական բարձր յատկութիւններն ու հանճարեղութիւնը։ Իսլամներն իրատաւէր բոլորովին տարբեր են ա՛յն կարծիքէն ու համոզումէն, որոնք անոնց նկատմամբ կը տիրեն արեւմտեան երկրաց մէջ։ Իսլամները թէ՛ ազնիւ դպատմանց տէր են և թէ՛ բանբնութիւն յատկութիւններ ունին։ Իսլամ Թուրքերը պէտք է զանազանել Արեւելքի միւս ցեղերէն։ Միւս ցեղերն են, որ պատճառ կ'ըլլան Արեւմտքի մէջ Թուրքաց վրայ անհոգատ կարծիքներ դպայանալուն։ Հակառակ իրենց վերապրուած մեծ դէպքերուն, Թուրքերը տէրութեան պաշտօններուն մէջ ընդունած են օտարականները։ Թուրքերը Աստուծոյ ու վեհապետին հնազանդող են, հաւատարիմ, իրենց համասեռներուն հանդէպ դիմասիրտ, ժրաջան ու գոհացող։ Արեւելքը լաւ ճանչցողները միահաղոյն կը գնահատեն Անատոլուի երկրագործները։ Հին խալահական դպատմութիւնները կը տիրեն բոլորովին, և խալահական կրօնքը հաստատուած է որ ամենէն աւելի կը ծառայէ մարդկային սեռին կատարելագործման։ Սակայն Թուրքերուն ամենէն ազնիւ օրինակը ցոյց տուող տարրը միայն գիւղացիներէն չը բաղկանար։ Ժողովրդեան ամէն դասակարգերուն մէջ բազմաթիւ են այն տեսակ մարդերը, որոնց վրայ կը սքանչանան օտարները։ Օսմ. երկրաց մէջ ամէն օր մեծամեծ արդիւնքներ կը տեսնուին, որոնք կրնան ակնածանք պղտել իրենց համասեռները սիրելու մեծահոգիութիւն ունենալ կարծող Աբեւմտցւոյ։ Իսլամները, ամէն ցեղէ աւելի, լաւ կը վարուին անանոյ հետ։ Ամէն դասակարգի Թուրքերը մանաւանդ պղծեցութիւն մը կ'ընեն դիտողի մը վրայ։ Իսլամին դէմքին վրայ համակրութիւն հրաւիրող մանաւանդ պիծեր կան։ Իսլամը բնածին ծանրախոհութեամբ ու հանդարտութեամբ մը կը շարժի։ Խօսակցութեան առթեն մարդասիրութեամբ և համակրութեամբ կը վերաբերուի դէպի իւր խօսակիցը։ Խօսքը սրտի կ'պղդէ, բայց տիրապետող ձև մը չունի։ Իսլամը փափուկ խնդրոյ մէջ մեծ բարեկրթութեամբ կը խօսի։ Իսլամը օրէնքն կը հնազանդի և Բանասղծի ծանապահութիւնը կ'ընէ։ Կրօնասիրական այդ յատկութիւնը մինչև Զանդիպար բոլոր արաբական ցեղերն ալ ունին։ Սատ կ'ուզեմ մէջ ըսելէ վեհ. Սուլթան Աբդիւլ-Համիտ Բ. կայսեր չանքերն ու գործունէութիւնը։ Օսմանեան Փանիշահը Աբեւմտից բոլոր վեհապետներն աւելի ժրաջան է ու աշխատող։ Քանի մը ժամ միայն կը քնանայ. ամբողջ ժամանակը աշխատելով կ'անցընէ։ Պէտք չէ մոռնալ սա կէտը թէ Օսմանցւոց մեծագոյն վեհապետը տերութեան կարևոր գործերովը ալ կը զբաղի։ Վերոգրեալ բոլոր պարագաները եթէ նկատողութեան առնըւին, Թուրքիոյ և Գերմանիոյ բարեկամական յարաբերութիւնները զարմանալի չեն երեւար։ Այդ փոխադարձ մտերմութիւնը արդիւնք է անտեսական շահուց, բարուց ու զգացմանց նմանութեան։ Շատ բնական է թէ վ.հ. Սուլթան Աբդիւլ-Համիտ Բ. և Վիլհելմ կայսրը՝ որոնք իրենց ցեղերուն բարձր յատկութիւններն ունին, զիրար գնահատեն։ Օսմանցիք ու Գերմանք զիրար ծրչափ ազեկ ճանչնան, անոնց մէջ աւելի մտերմութիւն և համակրութիւն պիտի հաստատուի։»

— Կայսերական Բժշկական Ժողովը՝ յունիս 13ի նստին մէջ, որոշեց լրագրաց միջոցաւ հետեւեալ խորհուրդները ուղղել հասարակութեան, որպէս զի կիները զերծ մնան որ և է վտանգէ, որոնք կրնան պատահիլ յղութեան ու ծաղաբերքի ժամանակ կամ ծաղաբերքէ ետքը։

1. Անհրաժեշտ է որ ամէն յղի կին իրենց յղութեան առնը սակաւ սակաւ ինքզինքին բժշկին քննել տան, որպէս զի ամէն վայրկեան իրենց ապառնացող վտանգներուն առաջքը առնուի։ Եթէ յղութեան ամենափոքր կասկած մը ըլլայ, պէտք է դիմել ուղղակի բժշկի՝ ձեռք առնուելիք զգուշութեան միջոցներու վրայ մանրամասն տեղեկութիւններ առնելու համար։

2. Ի մասնաւորի, այն կիները՝ որ յղութեան ժամանակ կը տառապին արիւնահոսութեամբ, կամ որոնց արուններուն վրայ կապոյտ երակներու նշաններ գոյացած են (varices), ոտքերնին ուռած են կամ աչքի կոպերնին կ'ուռչին, մանաւանդ առաջուները, կամ քալած առեն կը հեւան և սրտի բաբախում ունին, կամ կը փսխեն յաճախ և կամ վերջապէս անդադար փորկրտութիւն ունին, պէտք է որ բժշկի դիմեն առանց ժամանակ կորսնցնելու։

3. Այն յղի կիները՝ որոնք ինքզինքին բժշկի խնամոց չեն յանձնած, պարտին քննել տալ իրենց մէզը (24 ժամուան մէջ ժողովուածէն) ամէն երեք չաբաթը անգամ մը մինչև յղութեան եօթներորդ ամիսը, իսկ ամէն չաբթու՝ վերջին երեք ամիսները։ Երբոր ընտապիտ (albumine) կամ չաքար գտնուի իրենց մէզին մէջ, մինչև իսկ ամենափոքր քանակութեամբ, պէտք է որ անմիջապէս դիմեն բժշկի, որ և իսկ անհանգստութիւն իմանան կամ ոչ։ Որովհետև, հակառակ պարագային մէջ ամենածանր հետեւանքներ կրնան առաջ գալ՝ յաճախ անակնկալ կերպով. մինչդեռ այս միակ խորհրդին հետեւելով՝ ամէն ոք ապահովապար կրնայ զերծ մնալ այս մասին ո՛ր և է վտանգէ։

4. Երբ կին մը առանց բժշկի ներկայութեան զաւակ բերած է, պէտք է որ ծննդաբերութենէ անմիջապէս ետքը բժիշկ բերել տայ, որպէս զի այս վերջինը լաւ մը դինքը քննէ և դարմանէ. եթէ երկունք ջնաւոյց է, յաճախակի կարնայ պատահիլ որ կընոջական հիւանդութեանց առաջքն առնուի։

5. Ամէն այն կիները, որոնց ծնընդաբերութիւնը լաւ պայմաններու մէջ տեղի ունեցած է, պէտք չէ որ տաքսըթիւն ունենան։ Կաթի տաքսըթիւն ըսուած բանը գոյութիւն չունի. բնական չերմութենէն վեր ամենափոքր բարձրացումն իսկ (*) իւր նշանակութիւնը ունի. հետեւաբար պէտք է բժշկին դիմել, որպէս զի այդ չերմութեան պատճառը գտնուի և ըստ այնմ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնըւին՝ ամէն պատահականութեանց առաջքը առնելու համար ժամանակին։

6. Ամէն այն կինը որ չերմութիւն, պատառուածք, արիւնահոսութիւն, գարշահոտ հոսուք ունեցած են իրենց ծաղաբերքի առեն, պարտին ինքզինքնին դարմանել տալ անկողնէն բոլորովին ելլելնուն պէս, մինչև իսկ եթէ որ և է անհանգստութիւն չիմանան, որպէս զի իրենց ամբողջ կեանքին մէջ ախտաւոր չմնան։

7. Ամէն կերպով ապացուցած է որ ամէնէն ծանր վերքերն իսկ կրնան ծածուկ կերպով դայութիւն ունենալ կամ վտանգաւոր կերպարանք մը առնուլ, մանաւանդ սովորաբար զօրաւոր կազմուածքի տէր եղող կիներուն վրայ։ Հետեւաբար դիւրին է հասկնալ թէ՝ ինչու համար կրկնին կը տեսնուին արդանդի ոսկրալի ախտեր այնպիսի կիներու վրայ՝ որոնք չեն իսկ զգար ատնոց գոյութիւնը, և կամ հազիւ թեթեւ անհանգստութիւններ կ'իմանան իրենց գաշտանի կղորովին դադարելուն ժամանակ կամ մօտերը։

8. Ամէն պարագայի մէջ յղի կիները պարտին անպատճառ դիմել բժիշկի, գէթ յղութեան եօթներորդ ամսուան սկիզբը, որպէս զի ուղղէ արդղուն դիրքը, եթէ լաւ չէ, կամ քննէ զաւկին գլխիք ճամրան, գիտնալու համար որ զաւակը դիւրութեամբ թէ գժուարութեամբ պիտի գայ։ Այս քննութիւնը չատ հարկաւոր է, որովհետև, եթէ երկիք որ և է գործողութեան պէտք տեսնէ բժիշկն՝ ըստ ամէնայնմ հարկ եղածը ժամանակին անօրինի։ Այս խրատին հետեւած չըլլալով շատերը՝ ծանրածանր վտանգներու ենթարկուած են։

9. Այսօր բացարձակապէս ճանչցուած իրողութիւն մ'է թէ՝ քիչ անգամ պէտք է ներքին կերպով քննել յղի կին մը, մանաւանդ ցաւերը սկսած առեն. այս քննութիւնը պէտք է որ կատարուի, որչափ կարելի է, բժիշկի կողմէ միայն։

10. Որպէս զի չքաւոր յղի կիները կարող ըլլան վերոյիշեալ պատուէրներուն լիովին հետեւիլ, Կայսերական Բժշկական Ժողովը փափաք յայտնած է թէ, ինչպէս որ զանազան հիւանդութեանց համար մայրաքաղաքիս հիւանդանոցներուն մէջ արդէն ձրի խորհրդակցութիւններ և դարմանումներ կը կատարուին, նոյն բանն ըլլայ նաև յղի կիներու համար թէ՛ հիւանդանոցներու և թէ՛ իւրաքանչիւր թաղապետարանի մէջ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իտալիոյ թագաւորը 1000 անգղիական լիրա ուղեր է՝ ե. գիսլտոսի մէջ կառուցանելի իտալական հիւանդանոցի չինութեան համար։ Գրած եմք թէ ժամանակ մը լ վեր հանգանակութիւն կ'ըլլայ։

= Գաղղիոյ Գասթէը դիւղաքաղաքի մէջ մօտերս վախճանեալ կալուածատէր մը՝ Լըմնէսթ անուն՝ մէկ միլիոն ֆրանք կտակեր է տեղւոյն բարեպաշտական հաստատութեանց համար, և 70,000 ֆրանք ալ՝ ուրիշ երեք հիւանդանոցաց։

= Կաւալայի (Հնդկաստան) Մահաճարան, 10 հազար ռալի նուիրեր է Անգղիոյ թագաւորին, թագադրութեանն առթիւ, և թագաւորը Լոնտոնի հիւանդանոցաց յատկացուցեր է այդ գումարն։

= Ռուսիոյ կառավարութիւնը որոշեր է՝ միայն երկրին բնիկ նիւթերը գործածել նաւային չինութեանց համար։

= Անգղիոյ թագաւորն հրամայատու հրամայած է նոր Ադմիրալ մը կազմել՝ պատմութեան, փիլիսոփայութեան, օրէնսդիտութեան, հայր ուսանոց պարապմանց համար։

= Ճունաստանի մէջ ընկերութիւն մը կազմուեր է՝ երկրին արտադրած խաղողներուն վաճառումն Ամերիկայի մէջ աւելցնելու համար, և որոշեր է նիւթական և այլ միջոցներով օժանդակել խաղողի վաճառականաց։

= Սոֆիայի մէջ քանի մը գիւղացի քահանաներ են՝ իրենց քով հիւանդ չինուած զանազան կեղծ դրամներ գտնուելուն համար։ Ասոնք հարցաքննութեան առեն ըսեր են թէ՝ քանի մը հրեայ ոսկեած են, իրենցմէ հաւկիւ գնեալով։

= Զինաստանի Ֆու-Չէու նահանգի խորհուրդը, տանց վրայ դէպուած նոր տուրքերուն պատճառաւ, քանի մը եկեղեցիներ կրակի տըրուեր, քանի մը քարոզիչք սպանուեր կամ վիրաւորուեր են, և հարկ եղեր է զօրք ղրկել՝ ապստամբները պատժելու համար։

= Ճունաստանի կառավարութիւնը երկու մարտանաւ չինել կուտայ՝ ի Քիլի ձերմանիա անուն նաւուղղածարանին մէջ։

= Ի Լոնտոն, անցեալ չաբթու, 3 փոքրիկ ազիւկներ, 3-12 տարեկան, ի նեղկայութեան իրենց մայրերուն, ծալելքերնին աւազին վրայ խաղալու առեն՝ չորերը մանկութեամբ բարձրացեր, հինգն ալ չրասոյզ եղեր, և ամէն չանք չեն կրցեր ազատել խեղճերը։

= Իտալիոյ թագաւորն ու թագուհին՝ Փարիզ, և Անգղիոյ թագաւորն՝ Քան (Գաղղիա) պիտի երթան յաւելիկայ ձմեռ։ Ռուսիոյ կայսրն ի Հռոմ Իտալիոյ թագաւորին պիտի այցելէ տարեցոյց վերջերը։ Գերմանիոյ կայսրն ու կայսրուհին իրենց երեց որդւոյն հետ ի Լոնտոն պիտի այցելեն Անգղիոյ թագաւորին ու թագուհւոյն։ Սպանիոյ թագաւորն ալ Պերլին պիտի երթայ տեսակցի Գերմանիոյ կայսեր հետ։

= Պարսից Շահը Լոնտոնէ Փարիզ անցեր է, ուր 10 օր մնալէ ետքը Պետրսպուրկ պիտի երթայ։

= Ճունաստանի կառավարութիւնն իմանալով որ՝ երկրին մէջ օտարազգի կղերին վանական վարժարանները կը յաճախեն հելլէն տղայք, որոշեր է որ կրթական նախարարութիւնը քննէ այդ վարժարանաց դասընթացքն ու ներքին կանոնագրութիւնները։

= Պետրսպուրկի հետագրուած է թէ՝ Ռուսիոյ ելմիոց պաշտօնատունը յատուկ յայտարարութեամբ ծանուցած է թէ՝ 1900 ին, Զինաստանի մէջ ջնասեալ ռուս հպատակաց փոխարինութիւն ընելու համար պայմանագրութիւն մը հաստատած է Զինայ կառավարութեան հետ, ուստի ջնասեալ վաճառականք և այլք պարտին դիմել ելմտից նախարարութեան և ներկայացնել իրենց ջնասոյց յուշագիրն։

= Ռուսիոյ կայսեր հրամանաւ, երկրին մէջ արհեստից ու վաճառականութեան զարգացման միջոցները խորհելու համար կարգուեալ յանձնաժողովոյ նախագահն՝ ելմիոց նախարարը դրեր է Գաղղիոյ նահանգի վարչական ժողովոյ նախագահին թէ՝ երկրագործութեան զարգացման միջոցներէն մէկը և գլխաւորն է մեծ ու հաստատուն պղտատներ չինել՝ վաճառականաց գործառնութիւնները դիւրացընելու համար։

= Փարիզի մէջ Հանրի Վարէ անուն 27 տարեկան երիտասարդ մը բռնուեր, և քննութեամբ հաստատուեր է թէ՝ կառուներըը կը սպաննէ, միսը կուտէ և մորթերը դեղագործոց կը ծախէ, և թէ՝ մէկ ամսուան մէջ 300 կատու սպաննած է։

= Պետրսպուրկի մէջ Կապերտ անուն բժշկի մը նախաձեռնութեամբ ընկերութիւն մը կը կազմուի՝ ջնասեալներուն համար պատրաստելու համար ա՛յն փոքրիկ մանուկներն, որոց մայրերը չգտնուին, և չեն կրնար անհամբեր նոցայներ իրենց զաւակները, իրենց գործառնական զբաղմանց պատճառաւ։

= Ռուսիոյ Մինքհանի գիւղաքաղաքի բնիկներէն Հելլէն անուն 18 տարեկան աղջիկ մը՝ գիւղացի երիտասարդ մը սիրահարելով և եղբօրը հաստատութեան տառնալ չը յաջողելով յուսահատեր, տունէն ելեր, և ինքզինքը դիշեր տանն չգտնելուբի տակ դնելով՝ չորացեր ճշմարիտ մեռեր է։

(*) Տղաները կիներուն ունեցած չերմութեան տատիճանը կանոնաւորապէս որոշելու համար, առտու և երեկոյ չերմաչափը անուքին ներքև պէտք է դնել մէկ քառորդ ժամու չափ։ Ընդհանուր 37° 5էն վեր նշանակող չերմութիւնը կասկածելի է։

ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՐԱՆ

ՅՈՒՆԻՍԻ 4-ԻՆ ԿԱՐԴԱՑՎԱԾ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՆՐԱՀԱՇՎԱՌՈՒՄԸ

Ս. ՕՏՏԸՆՓՈՓԵԱՆ

Ընթերցողը

ՄԵՐ ՄԵՂԱՎԸ

Ընթերցող մը կը գրէ մեզի.

— Ինչո՞ւ համար Պատգամաւորական Ընտրական Ցանկերուն մէջ չեն գրուած ամբողջ անունները. ինչո՞ւ համար կը գրուի միայն Ա. Պետրոսեան, Ա. Յովհաննիսեան, Ա. Գրիգորեան, Ա. Մինասեան եւ այլն. ինչո՞ւ համար չեն գրուած անունները ամբողջութեամբ.

ՍՏԱՑՈՒՄԱԳՐԱՏՈՒՆ Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.
Պոլիս-Գալաթիա թիւ 38

ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐ
Հ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
ՅԱՏՈՒԿ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՃԱՌՔԻ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Ի ՊԱՏԻՒ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՏԱՆԸՆԹԱՑԻ
ՎԱՐԴԱՊԵՏ Ե. ՏԱՐՕՆԵԱՆ
ՏԱՐԻ 50-ԱՄԵԱ
ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
Ի ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ
Ի ՀԱՅ ՄԱՐՏԻՐՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
Ի ՀԱՅ ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
Ի ՀԱՅ ՀԱՆՐԱՊԵՏ